

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

КАФЕДРА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

**ЛЕКЦІЯ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
“КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС**

Тема 11

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

ПЛАН ЛЕКЦІЇ:

- 1. Поняття та значення повідомлення особі про підозру.
- 2. Підстави та процесуальний порядок повідомлення особі про підозру.
- 3. Зміст та форма письмового повідомлення про підозру.
- 4. Підстави і процесуальний порядок зміни повідомлення про підозру.
- 5. Особливості повідомлення про підозру за категорії осіб.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА:

- Конституція України: закон України від 28 червня 1996 р.
- Кримінальний процесуальний кодекс України [Електр.й ресурс] – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
- Кримінальний процесуальний кодекс України: науково-практичний коментар / за заг. ред. В.Г. Гончаренка, В.Т. Нора, М.Є. Шумила. – К.: Юстініан, 2012. – 1224 с.
- Кримінальний процес: підручник / За ред.. Л.Д. Удалової, Д.П. Письменного. – К.: ЦУЛ, 2013. – 544 с.

1. ПОНЯТТЯ ТА ЗНАЧЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБІ ПРО ПІДОЗРУ

Підозра – це обґрунтоване припущення слідчого та/або прокурора про причетність особи до вчинення кримінального правопорушення, яке формалізовано в повідомлення про підозру та повинно бути перевірено з метою спростування або підтвердження.

ОЗНАКИ ПІДОЗРИ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

1. Може сформуватися тільки після внесення відомостей до ЄРДР, початку кримінального провадження, проведення слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій.
2. Виникає у осіб, які здійснюють досудове розслідування
3. Це ймовірне судження, припущення, попередній висновок про причетність конкретної особи до вчинення кримінального правопорушення.
4. Підозра повинна бути обґрунтованою та формалізована у вигляді процесуального документа – повідомлення про підозру.
5. Це обов'язковий етап кримінального провадження, оскільки саме з моменту повідомлення про підозру у вчиненні кримінального правопорушення починається притягнення особи до кримінальної відповідальності (п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК).
6. Структурні елементи, які входять до підозри повинні відтворюватися в обвинувальному акті.

Повідомлення про підозру – це процесуальна діяльність зміст якої полягає у складанні слідчим або прокурором письмового повідомлення про підозру та його вручення особі відповідно до статей 276-279 КПК.

Повідомлення про підозру полягає у здійсненні таких процесуальних дій:

- складанні повідомлення про підозру;
- врученні письмового повідомлення про підозру;
- повідомленні підозрюваному про його права, передбачені ст. 42 КПК України, та роз'яснення їх суті.

ЗНАЧЕННЯ ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ:

- це перше офіційне обґрунтоване припущення, попередній висновок про причетність конкретної особи до вчинення кримінального правопорушення;
- з моменту повідомлення особи про підозру починається притягнення її до кримінальної відповідальності;
- з 'являється центральна процесуальна фігура - підозрюваний, який набуває процесуальних прав та обов'язків (ст. 42 КПК);
- розширюються повноваження слідчого по застосуванню заходів забезпечення кримінального провадження;
- з дня оголошення особі про підозру починають обчислюватися строки досудового розслідування;
- лише після появи підозрюваного у досудове розслідування може бути зупинено;
- можуть ініціюватися укладення угод про примирення або про визнання винуватості (статті 468, 469 КПК).

2. ПІДСТАВИ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБИ ПРО ПІДОЗРУ

**ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ОБОВ'ЯЗКОВО
ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ У ВИПАДКАХ:**

(ч. 1 ст. 276 КПК України)

підстави повідомлення про підозру

- 1) затримання особи на місці вчинення кримінального правопорушення чи безпосередньо після його вчинення;
- 2) обрання до особи одного з передбачених КПК України запобіжних заходів;
- 3) наявності достатніх доказів для підозри особи у вчиненні кримінального правопорушення.

ЕТАПИ ФОРМУВАННЯ ПІДОЗРИ

- 1– слідчий, прокурор після внесення відомостей до ЄРДР встановлюють обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні;
- 2– безпосереднє формуванням підозри на підставі отриманої інформації;
- 3 – процесуальне оформлення підозри;
- 4 – роз'яснення прав підозрюваному;
- 5 – подальша перевірка підозри.

ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ОГОЛОШЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ БУЛО ОБҐРУНТОВАНИМ, У БУДЬ-ЯКОМУ РАЗІ МАЄ БУТИ ДОКАЗАНО:

- подія кримінального правопорушення;
- наявність у цій події всіх передбачених кримінальним законом ознак складу певного кримінального правопорушення;
- вчинення цього діяння конкретною особою, яка за своїми характеристиками може бути суб'єктом кримінального правопорушення.

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ОСОБІ ПРО ПІДОЗРУ

Письмове повідомлення про підозру вручається в день його складення слідчим або прокурором.

ВРУЧЕННЯ ПИСЬМОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ОРГАНІЗАЦІЙНО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ ОДИМ З ТРЬОХ ВАРІАНТІВ:

- 1) *у разі явки особи за викликом* – слідчий, або прокурор вручають особі повідомлення про підозру з дотриманням вимог КПК України;
- 2) *у випадку неможливості безпосереднього вручення в силу різних причин* – повідомлення про підозру здійснюється у спосіб, передбачений ст. 111 КПК України для вручення повідомлень;
- 3) *у разі затримання* – письмове повідомлення про підозру вручається не **пізніше 24 годин** з моменту затримання особи. Якщо особі не вручено повідомлення про підозру після 24 годин з моменту затримання вона підлягає негайному звільненню.

Слідчий, прокурор зобов'язані **невідкладно повідомити підозрюваному про його права, передбачені ст. 42 КПК України.**

Одночасно з повідомленням підозрюваному вручається пам'ятка про його процесуальні права та обов'язки.

Після повідомлення про права слідчий, прокурор або інша уповноважена службова особа на прохання підозрюваного зобов'язані детально роз'яснити кожне із зазначених прав.

Дата та час повідомлення про підозру, правова кваліфікація, із зазначенням статті (частини статті) **невідкладно** вносяться слідчим, прокурором **до ЄРДР**

3. ЗМІСТ ТА ФОРМА ПИСЬМОВОГО ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Письмове повідомлення про підозру складається прокурором або слідчим за погодженням з прокурором.

*Повідомлення має містити такі відомості
(ст.277 КПК)*

- 1) прізвище та посаду слідчого, прокурора, який здійснює повідомлення;
- 2) анкетні відомості особи, яка повідомляється про підозру;
- 3) найменування (номер) кримінального провадження, у межах якого здійснюється повідомлення;
- 4) зміст підозри;
- 5) правова кваліфікація кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність;
- 6) стислий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюється особа, у тому числі зазначення часу, місця його вчинення, а також інших суттєвих обставин, відомих на момент повідомлення про підозру;
- 7) права підозрюваного;
- 8) підпис слідчого, прокурора, який здійснив повідомлення.

4. ПІДСТАВИ І ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ ПОРЯДОК ЗМІНИ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ

Зміна раніше повідомленої підозри полягає у:

- висуненні нової підозри, не пов'язаної одним злочинним задумом з раніше повідомленою підозрою;
- доповненні попередньої підозри новими епізодами кримінального правопорушення, які кваліфікуються за однією і тією ж статтею (частиною статті) КК;
- уточненні фактичного змісту підозри (час, місце, наслідки);
- уточненні (зміні) юридичної кваліфікації;
- виключенні з раніше повідомленої підозри епізодів протиправної діяльності, які не знайшли підтвердження в ході розслідування.

Підставами зміни підозри є

встановлення нових перевірених й достатньо обґрунтованих фактичних даних.

У випадку виникнення підстав для повідомлення про нову підозру або зміну раніше повідомленої підозри слідчий, прокурор **зобов'язаний виконати дії, передбачені ст. 278 КПК України** (скласти нове повідомлення про підозру, вручити його підозрюваному, внести відомості до ЄРДР).

Суб'єктами зміни повідомлення про підозру є:

- слідчий або прокурор – якщо повідомлення про підозру було здійснено слідчим;
- виключно прокурор – якщо повідомлення про підозру було здійснено прокурором (ст. 279 КПК України).

5. ОСОБЛИВОСТІ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ОКРЕМІЙ КАТЕГОРІЇ ОСІБ ВИЗНАЧАЮТЬСЯ ПИСЬМОВЕ ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДОЗРУ ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ (СТ. 481 КПК):

- 1) адвокату, депутату місцевої ради, депутату Верховної Ради Автономної Республіки Крим, сільському, селищному, міському голові - Генеральним прокурором України, його заступником, керівником регіональної прокуратури в межах його повноважень;
- 2) народному депутату України, кандидату у Президенти України, Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини, Голові або іншому члену Рахункової палати, прокурору Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Директору або іншому працівнику НАБ України, заступникам Ген. прокурора України, члену Національного агентства з питань запобігання корупції - Генеральним прокурором України (виконувачем обов'язків Генерального прокурора України);
- 3) судді Конституційного Суду України, професійному судді, присяжному та народному засідателю на час здійснення ними правосуддя, працівникам НАБ України - Генеральним прокурором України або його заступником;
- 4) Генеральному прокурору України - заступником Генерального прокурора України.